

Handreiking iWmo-standaard

iWmo 1.0

Datum 27 oktober 2014
Status versie 1.1

Colofon

Auteur	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport Programma iWmo
Versie	1.1
Volgnummer	2014136695
Toelichting	-

Contactgegevens

Heeft u nog vragen of opmerkingen over deze handreiking, dan horen wij die graag van u.

Zorginstituut Nederland
Afdeling Contact Centrum Zakelijk
Beheerteam iStandaarden

Bezoekadres

Eekholt 4
1112 XH Diemen

Postadres

Postbus 320
1110 AH Diemen

Telefoon: (020) 797 89 48
E-mail: info@istandaarden.nl
Website: www.istandaarden.nl

Versiebeheer

WMO release	Uitgave	Datum	Toelichting en status
iWmo 1.0	1	Juli 2014	Initiële versie
iWmo 1.0	1.1	Oktober 2014	Actualisering handreiking

Inhoud

Colofon—3

Versiebeheer—5

Inleiding—8

DEEL I De iWmo-standaard—10

1 iWmo: waarom noodzakelijk?—11

- 1.1 Maximale flexibiliteit, beperking uitvoeringskosten—11
- 1.2 Resolutie 'Standaardisatie administratieve processen in het sociale domein'—11
- 1.3 Afstemming in ketens sociaal domein en zorg—11
- 1.4 iWmo ontwikkeld in een open proces—11

2 De berichten uit de iWmo-standaard—13

- 2.1 De berichten—13
- 2.2 De inhoud van het bericht—15
- 2.3 De tabellen Productcategorie en Productcode—16
  - 2.3.1 Productcategorie—16
  - 2.3.2 Productcode—17
- 2.4 Het bericht staat los van uitvoeringsvarianten—17
- 2.5 Infrastructuur IB - VECOZO—19

3 De voorbereidingen—20

- 3.1 Stappen—20
- 3.2 Beveiliging en privacy—20

DEEL II Voorbereidingen—21

4 Wat moet u regelen om in januari 2015 berichten uit te wisselen?—23

- 4.1 Inkoop: landelijke standaarden opnemen in voorwaarden en contract—23
- 4.2 Softwareleverancier zo spoedig mogelijk inschakelen en implementatieplan maken—23
- 4.3 Gemeente en aanbieder: gezamenlijke voorbereiding—24
- 4.4 Gemeenten en aanbieder: uitwerken gebruik standaard iWmo—25
- 4.5 Aansluiten op het GGK en VECOZO Schakelpunt—26
- 4.6 Aanbieders vragen een AGB-code aan—26
- 4.7 Testen: intern, op het knooppunt en gezamenlijk als regionale keten—27

5 Implementatieondersteuning—29

DEEL III Bijlagen—31

Bijlage 1 - Standaarden in de inkoopdocumenten—32

- 1.1 Berichten X, Y en Z worden gebruikt—32
- 1.2 Berichten moeten voldoen aan de geldende specificaties van de iWmo-standaard—32
- 1.3 Voor het berichtenverkeer wordt gebruikgemaakt van een beveiligde infrastructuur—32
- 1.4 Nadere afspraken zijn noodzakelijk—33

Bijlage 2 - Handreiking inhoud Wmo-berichten: 10 voorwaarden bij het zorgvuldig gebruik van de berichten en bij het opnemen van aanvullende gegevens—35

- 2.1 Hergebruik bestaande berichten voor de Wmo-berichten—35

- 2.2 Twee soorten gegevens in de Wmo-berichten—35
- 2.3 De Wmo-regeling over het gebruik van persoonsgegevens—36
- 2.4 Concrete handreiking voor de praktijk—37

Bijlage 3 – Monitor sociaal domein—41

- 3.1 Gebruik van standaarden iWmo vergemakkelijkt inzicht in beleidsinformatie—41
- 3.2 Wat is het doel van de gemeentelijke monitor sociaal domein?—41
- 3.3 Welke inzichten biedt de gemeentelijke monitor sociaal domein?—41
- 3.4 Informatiestromen gemeentelijke monitor sociaal domein—42
- 3.5 Welk voordeel heeft dit voor gemeenten?—43

Inleiding

Transitie: gegevensuitwisseling gemeenten en aanbieders in goede banen

Op 1 juli 2014 is de standaard iWmo gepubliceerd. Deze standaard ondersteunt de berichtenuitwisseling tussen gemeenten en aanbieders. De standaard is in eerste instantie bedoeld voor de communicatie over immateriële maatwerkvoorzieningen, zoals de hulp bij het huishouden, begeleiding en kortdurend verblijf. Het gebruik van de berichten voor materiële maatwerkvoorzieningen, zoals rolstoelen, wordt niet uitgesloten. De handreiking helpt u, gemeente en aanbieder, bij de voorbereidingen van de implementatie. Die voorbereidingen moeten zo snel mogelijk starten om de communicatie tussen gemeente en aanbieder soepel te laten verlopen en zo te zorgen voor de continuïteit van de ondersteuning aan de burger.

De iWmo: ondersteuning administratieve processen

Met ingang van januari 2015 krijgen gemeenten te maken met meer cliënten Wmo en met meer aanbieders. Aanbieders krijgen door de verschuiving van AWBZ-onderdelen naar de Wmo met meerdere gemeenten te maken. De communicatie tussen gemeenten en aanbieders over cliënten en de geleverde ondersteuning, zal daardoor in omvang aanzienlijk toenemen. De iWmo-standaard is ontwikkeld voor het digitaliseren van deze communicatie en het spreken van dezelfde taal. Dit bevordert de snelheid, helpt fouten te voorkomen en bespaart uitvoeringskosten.

De iWmo-standaard bestaat uit landelijke afspraken over techniek en taal voor de communicatie tussen aanbieder en gemeente over de maatwerkvoorziening voor de burger. Het gaat om:

- 1 de toewijzing van de ondersteuning;
- 2 de aanvang van de ondersteuning;
- 3 eventuele mutatie of beëindiging van de ondersteuning;
- 4 de declaratie over de geleverde ondersteuning.

Voor deze berichten zijn specificaties opgesteld. Zorginstituut Nederland (ZIN) en Vektis dragen zorg voor het operationeel beheer op de standaarden en voor ondersteuning bij de implementatie. Het ministerie van VWS en de VNG zorgen ervoor dat de landelijke technische infrastructuur per 1 januari 2015 gereed is om de uitwisseling van de berichten toewijzing en declaratie te ondersteunen. De technische ondersteuning van de berichten over de start en mutatie/beëindiging volgt in een later stadium.

Daarnaast zijn nog drie berichten uitgewerkt in specificaties: het melden van wachtlijsten, het aanvragen van een indicatie en de indicatie zelf. Hiervoor is technische ondersteuning beschikbaar in de vorm van een validatiemodule en XML-conversieservice. De implementatie van deze berichten wordt verder niet ondersteund.

De standaard is afgestemd op standaarden in het zorgdomein, namelijk die voor de jeugdzorg, AWBZ/Wet Langdurige Zorg (Wlz) en de Zorgverzekeringswet (Zvw). Omgekeerd worden de landelijke monitoren, zoals de Monitor Sociaal Domein, afgestemd op de iWmo-standaard.

Gezamenlijke voorbereiding: vliegende start met de standaard

De implementatie van de standaard vergt voorbereidingen, zowel inhoudelijk als administratief en technisch. Allereerst verdient het aanbeveling om in de inkoopdocumenten een paragraaf op te nemen over gegevensuitwisseling en het

gebruik van landelijke standaarden. Vervolgens moeten aanbieders en gemeenten met elkaar in gesprek over de precieze wijze waarop zij de standaard gaan gebruiken in hun processen en in de communicatie. Beide partijen moeten hun softwareleveranciers opdracht geven om de iWmo-berichten in te bouwen in de bedrijfsapplicaties.

De softwareleveranciers van de gemeenten en van aanbieders zijn op de hoogte van de ontwikkeling van de iWmo en hebben aangegeven dat zij in de zomer van 2014 moeten starten met de aanpassing van hun pakketten om 1 januari als productiedatum te halen. Gemeenten, aanbieders en softwareleveranciers moeten dus zo snel mogelijk om de tafel en hun gezamenlijke voorbereiding starten. Met deze handreiking kunt u een vliegende start maken.

De handreiking – voor management, teamleider uitvoering, teamleider administratie, inkoop en informatiemanager

Deze handreiking is gericht op de eerstverantwoordelijken voor bedrijfsvoering, uitvoering, administratie en techniek.

Bij de implementatie van de standaard spelen ook andere medewerkers een rol, zoals: de medewerker inkoop, de contractbeheerder, de afdelingen financiën, bedrijfsvoering en planning en control en de medewerkers die gaan over gegevensbescherming en informatieveiligheid.

De voorbereiding is een gezamenlijke activiteit van gemeente, aanbieder en softwareleveranciers.

Leeswijzer

De handreiking biedt gemeenten en aanbieders een houvast bij de voorbereidingen voor de implementatie van de standaard en bij het gebruik in de uitvoeringspraktijk.

In deel I geven we allereerst enige achtergrondinformatie over de standaard:

- wat de iWmo-standaard is;
- het nut van het werken met de iWmo-standaard;
- de inhoud van de standaard;
- hoe de standaard past op varianten in de uitvoeringspraktijk;
- de routing van het bericht: hoe het van de verzender naar de ontvanger gaat.

Deel II is een stappenplan voor de voorbereidingen en bevat:

- wat moet geregeld worden, met wie en voor wanneer;
- de afspraken die over de standaarden gemaakt moeten worden;
- de aansluiting op de infrastructuur;
- de testen die uitgevoerd moeten worden en de ondersteuning die daarbij wordt geboden;
- wegwijzer naar de plekken waar informatie beschikbaar is ter ondersteuning van de implementatiefase.

Deel III bestaat uit bijlagen:

- Standaarden in de inkoopdocumenten;
- Zorgvuldig gebruik berichten.

DEEL I De iWmo-standaard

1 iWmo: waarom noodzakelijk?

De iWmo-standaard bestaat uit landelijke afspraken over techniek en taal voor de communicatie tussen gemeente en aanbieder. Waarom is het belangrijk om de standaard te gebruiken?

1.1 Maximale flexibiliteit, beperking uitvoeringskosten

Tot nu toe hanteren gemeenten ieder een eigen werkwijze om met hun aanbieders te communiceren: via post, fax, mail en soms met een eigen digitale oplossing. Aanbieders zijn gewend digitaal berichten uit te wisselen volgens afspraken die voor de hele zorgsector gelden. Vanaf januari 2015 hebben beide partijen een veel groter aantal gezamenlijke cliënten. Daarmee neemt het volume van de communicatie toe en daarmee ook de administratieve belasting.

De iWmo-standaard is ontwikkeld om de gegevensuitwisseling tussen gemeente en aanbieder digitaal te laten verlopen. Afspraken over de techniek zorgen ervoor dat de berichten die de ene partij verstuurt door de andere kunnen worden ontvangen en verwerkt in de bedrijfsapplicaties. Afspraken over de inhoud zorgen ervoor dat gemeente en aanbieder dezelfde taal spreken en hetzelfde begrijpen. De infrastructuur zorgt ervoor dat gemeenten en aanbieders elk maar op één knooppunt hoeven aan te sluiten en dat de berichten foutloos door de een worden verzonden en door de ander kunnen worden ontvangen.

De standaard en de infrastructuur zorgen voor snelle, foutloze, beschermde en eenduidige uitwisseling van gegevens over cliënten. Deze digitale uitwisseling scheelt administratieve lasten en dus uitvoeringskosten. De standaard biedt daarbij ook de maximale flexibiliteit om van aanbieder te wisselen. En omgekeerd voor aanbieders de flexibiliteit om met andere gemeenten contracten aan te gaan zonder extra investeringen in ICT en administratie.

1.2 Resolutie 'Standaardisatie administratieve processen in het sociale domein'

Gemeenten hebben op 18 juni 2014 in de Algemene Ledenvergadering van de VNG een resolutie aangenomen om standaarden te volgen die voor het sociale domein worden ontwikkeld.¹ Overwegingen daarvoor zijn naast de continuïteit van de zorg en het kostenaspect: de verantwoordelijkheid van de gemeente voor de goede besteding van publiek geld, de verantwoordelijkheid als ketenpartij, de mogelijkheden tot verantwoording aan burgers en gemeenteraad en de mogelijkheid om met (vergelijkende) beleidsinformatie te sturen.

1.3 Afstemming in ketens sociaal domein en zorg

Parallel aan de beleidswijzigingen in de zorg en in het sociale domein is gewerkt aan verbetering van de informatievoorziening. Van meet af aan is daarbij onderlinge afstemming gezocht. iWmo is afgestemd op ontwikkelingen in de informatievoorziening langdurige zorg (AWBZ/Wlz en Zvw), de jeugdzorg en op de informatievoorziening in het bredere sociale domein (VISD). Omgekeerd worden de landelijke monitoren, zoals de Monitor Sociaal Domein, afgestemd op de iWmo. In bijlage 3 wordt toegelicht hoe de iWmo-standaarden gemeenten helpen met het verkrijgen van inzicht in beleidsinformatie via de gemeentelijke monitor sociaal domein.

1.4 iWmo ontwikkeld in een open proces

De iWmo is gebaseerd op standaarden die al langer in de AWBZ worden gebruikt en

¹ http://www.vng.nl/files/vng/20140523_integrale-pdf-alv-woensdag-18-juni-2014.pdf

hun toegevoegde waarde hebben bewezen. In een aantal regio's hebben ketenpartijen met elkaar vastgesteld dat de AWBZ-berichten in de basis herbruikbaar zijn in de Wmo. Voor de Wmo-uitwisseling is een aantal aanpassingen gedaan om het gebruik flexibeler te maken. Zo worden verschillende procesinrichtingen, organisatorische inbeddingen en inkoopvarianten ondersteund. Ook is de terminologie aangepast aan de Wmo. Conceptversies van de standaard zijn in consultatierondes voorgelegd aan gemeenten en ketenpartijen. Uiteindelijk is in juni 2014 de versie vastgesteld die moet zorgen voor een soepele communicatie tussen gemeenten en aanbieders.

2 De berichten uit de iWmo-standaard

2.1 De berichten

De iWmo-standaard bestaat uit zeven berichten met hun retourbericht. Om te kunnen werken met de standaard hoeven niet alle berichten te worden gebruikt. Afhankelijk van de gemaakte procesafspraken wordt een keuze voor de te gebruiken berichten gemaakt. Onderstaand schema bevat de berichten: de iWmo-code, de naam en de code van het AWBZ-bericht dat de basis is geweest.

Berichtcode	Naam	Basis voor bericht
Specificaties en technische ondersteuning:		
WMO301	Wmo-Toewijzing	AW33 (iWlz v1.0)
WMO302	Wmo-Toewijzing-Retour	AW34 (iWlz v1.0)
WMO303	Wmo-Declaratie	AW319 (v1.4)
WMO304	Wmo-Declaratie-Retour	AW320 (v1.4)
WMO305	Wmo-AanvangOndersteuning	AW35 (iWlz v1.0)
WMO306	Wmo-AanvangOndersteuning-Retour	AW36 (iWlz v1.0)
WMO307	Wmo-BeeindigingMutatieOndersteuning	AW39 (iWlz v1.0)
WMO308	Wmo-BeeindigingMutatieOndersteuning-Retour	AW310 (iWlz v1.0)
Wel specificaties, geen technische ondersteuning:		
WMO309	Wmo-Wachlijst	AW317 (iWlz v1.0)
WMO310	Wmo-Wachlijst-Retour	AW318 (iWlz v1.0)
WMO311	Wmo-Indicatie	IO31 (iWlz v1.0)
WMO312	Wmo-Indicatie-Retour	IO32 (iWlz v1.0)
WMO313	Wmo-AanvraagIndicatie	IO35 (iWlz v1.0)
WMO314	Wmo-AanvraagIndicatie-Retour	IO36 (iWlz v1.0)

Technisch ondersteuning

De berichten WMO301 tot en met WMO308 worden technisch ondersteund. Daarbij worden voorzieningen uit de AWBZ zoveel mogelijk hergebruikt. Dat wil zeggen:

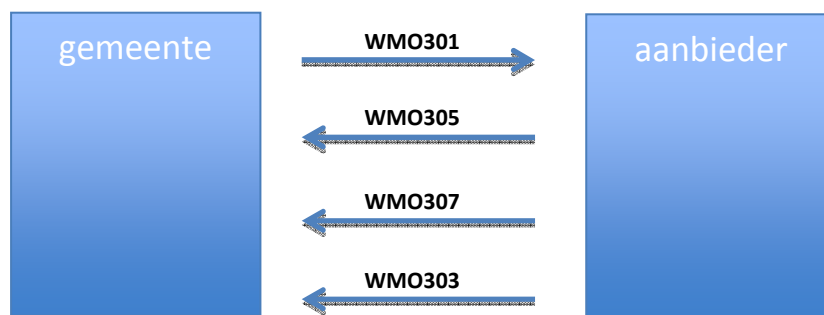
- De berichten worden uitgewisseld via een landelijke infrastructuur via het Gemeentelijk Gegevensknooppunt en het VECOZO Schakelpunt.
- Deze infrastructuur is begin 2015 operationeel voor de berichten Toewijzing en Declaratie en hun retourberichten. De technische ondersteuning van de berichten Aanvang- en BeëindigingMutatie volgt later.
- VECOZO voert een technische controle uit op de uitgewisselde berichten.
- Er is een landelijke validatiemodule en –service beschikbaar om alle niet-declaratieberichten te valideren.
- Er zijn een testset en een testportaal beschikbaar voor het testen van het declaratiebericht.
- Er is een XML-conversieservice beschikbaar voor de niet-declaratieberichten.
- Voor vragen over de standaard en het gebruik kan contact opgenomen worden met de servicedesk van Zorginstituut Nederland.
- Informatie over de standaard is beschikbaar via het Kennisportaal van het Zorginstituut Nederland.

De berichten WMO309 tot en met WMO314 zijn wel van specificaties voorzien, maar worden niet ondersteund qua infrastructuur. Als gemeenten van deze berichten gebruik willen maken, moeten zij afspraken maken met de ontvanger over de wijze waarop deze berichten uitgewisseld moeten worden. Voor deze berichten is wel een validatiemodule en een XML-conversieservice beschikbaar.

De functie

De functie van de berichten in de communicatie tussen gemeente en aanbieder is de volgende.

Berichtnr.	Naam	Functie
WMO301	Wmo-Toewijzing	De opdracht van de gemeente aan de aanbieder om de ondersteuning te bieden.
WMO303	Wmo-Declaratie	Het bericht van de aanbieder dat hij betaald wil worden voor de geleverde ondersteuning met de specificatie van de geleverde diensten.
WMO305	Wmo-AanvangOndersteuning	De melding van de aanbieder dat levering van de ondersteuning is gestart.
WMO307	Wmo-Beeindiging-MutatieOndersteuning	De melding door de aanbieder aan de gemeente dat de ondersteuning is afgerond, of dat de ondersteuning is gewijzigd.

Retourberichten

De systematiek van de iWmo-standaard werkt zo, dat de ontvanger van ieder aangeleverd bericht een retourbericht verstuurt. Dit retourbericht bevat informatie of het ontvangen bericht in orde is of dat het technische of inhoudelijke fouten bevat en welke dat zijn. Een aantal technische controles wordt geautomatiseerd uitgevoerd door het VECOZO Schakelpunt. De inhoudelijke en een deel van de technische controle moet worden uitgevoerd door de ontvanger.

Het retour-proces verloopt als volgt:

- het bericht is technisch niet correct: VECOZO stuurt een retourbericht met foutmelding naar de verzender. De verzender is verantwoordelijk voor het heraanbieden van een technisch correct bericht.
- het bericht is technisch correct: VECOZO stuurt het bericht door naar de ontvanger. De ontvanger controleert de inhoud.
- het bericht is inhoudelijk correct: de ontvanger stuurt het retourbericht als ontvangstbevestiging.
- het bericht is inhoudelijk niet correct: de ontvanger stuurt de foutmelding in het retourbericht.

Verzenders en ontvangers kunnen voor het uitvoeren van de technische controle op de niet-declaratieberichten gebruikmaken van de validatiemodule of –service van Zorginstituut Nederland; deze optionele controle gaat verder dan de (verplichte) controle door VECOZO. Deze validatiedienst is benaderbaar over het reguliere internet. De verzender blijft altijd verantwoordelijk voor het voldoen aan de berichtspecificaties.

Het kunnen versturen van technisch correcte berichten wordt meestal als een verantwoordelijkheid van de softwareleverancier gezien.

Gemeente en aanbieder moeten afspreken hoe zij de retourberichten gaan gebruiken. Zij moeten onder andere afspraken maken over de termijnen die gaan gelden tussen ontvangst en verzending van een retourbericht, de interpretatie van de retourberichten en de precieze werkwijze die gevolgd wordt wanneer inhoudelijk fouten zijn geconstateerd. In deel II gaan we daar verder op in.

Berichtspecificaties

De berichtspecificaties die voor iWmo zijn opgesteld bestaan uit:

- de berichtspecificatie op record- en veldniveau;
- de beschrijving van de standaard;
- de invulinstructie;
- de bedrijfs- en controleregels.

De iWmo-berichtspecificaties zijn te vinden bij Zorginstituut Nederland:

- BEP-model iWmo:
https://www.istandaarden.nl/bep/iWmo10/html/aa_reportstart.html

ZIN beheert de berichten Wmo-Toewijzing, Wmo-AanvangOndersteuning, Wmo-BeëindigingMutatieOndersteuning en de overige berichten.

De berichtspecificatie van Wmo-Declaratie is te vinden bij Vektis:

- WmoDeclaratiebericht:
http://ei.vektis.nl/WespStandaardenOverzichtDetail.aspx?is_iber=WMO303&is_versie=1.0

Verplicht of optioneel

In de berichtspecificaties staat aangegeven of een record of veld verplicht of optioneel is. Voor het gebruik van optionele records of velden maken gemeente en aanbieder afspraken of ze die gebruiken en hoe ze die gebruiken.

2.2

De inhoud van het bericht

We geven een korte beschrijving van de inhoud van de vier berichten. In paragraaf 2.3 komen de tabellen Productcategorie en Productcode aan de orde.

Het bericht Wmo-Toewijzing (WMO301)

In dit bericht geeft de gemeente de aanbieder de opdracht tot levering van ondersteuning voor een specifieke cliënt. De adressering van het bericht hangt af van de afspraken die de aanbieder daarover met de gemeente heeft gemaakt. Het bericht bevat technische en inhoudelijke gegevens.

Van de inhoudelijke gegevens is de kern:

- BSN van de cliënt.
- De te leveren ondersteuning zoals die door de gemeente is bepaald (conform de beschikking), in de vorm van een of meer productrecords. Een productrecord bevat onder andere:
  - De productcategorie: de soort ondersteuning die geleverd moet worden conform de afspraak met de gemeente. Hiervoor is een

- landelijke tabel opgesteld met coderingen op het niveau van hoofdcategorieën van maatwerkvoorzieningen. Het gebruik van de tabel is verplicht. Zie ook 2.3.
- o De productcode, dit is een optioneel veld dat gebruikt kan worden voor een preciezere aanduiding van het te leveren product. Zie ook 2.3.
- Het volume van de ondersteuning:
  - o De eenheid waarin het volume is uitgedrukt: tijd, geld, stuks, aantal.
  - o Het volume.
  - o De ingangsdatum van de ondersteuning.
  - o De einddatum van de ondersteuning.

Het bericht **WMO-Declaratie (WMO303)**

Dit bericht stuurt de aanbieder naar de gemeente. De adressering van het bericht hangt af van de werkwijze van de gemeente en van de afspraken die de gemeente met de aanbieder heeft gemaakt. Het bericht bevat de noodzakelijke gegevens waarop de factuur is gebaseerd: de uitgevoerde prestatie/geleverde ondersteuning, het bedrag, tijdvak e.d.

Kern van dit bericht:

- BSN van de cliënt waaraan de ondersteuning is geleverd;
- De productcategorie: de soort ondersteuning die geleverd is;
- Optioneel: de productcode, dit is de specificatie van de productcategorie;
- De periode waarover gedeclareerd wordt;
- Het bedrag.

Het bericht **Wmo-AanvangOndersteuning (WMO305)**

Dit bericht stuurt de aanbieder zodra de ondersteuning is gestart.

Kern van het bericht is:

- De soort (productcategorie en eventueel –code) en omvang (volume) van de ondersteuning die gestart is;
- Begindatum van levering van de ondersteuning.

Het bericht **Wmo-BeëindigingMutatieOndersteuning (WMO307)**

Dit bericht stuurt de aanbieder zodra de ondersteuning wordt beëindigd of wanneer sprake is van een mutatie in de ondersteuning. Hij geeft daarin aan wat de reden van beëindiging of mutatie is.

Kern van het bericht is:

- Mutatiecode: de reden van mutatie of beëindiging;
- De wachtstatus van de cliënt;
- Datum waarop de mutatie of beëindiging heeft plaatsgevonden.

2.3 De tabellen Productcategorie en Productcode

2.3.1 Productcategorie

De tabel Productcategorie is van belang bij de toewijzing en bij de declaratie om te weten over welk type maatwerkvoorziening het gaat. De tabel sluit aan op de categorie-indeling voor gemeentelijke financiële verantwoording (Iv3).² Ook helpt

² Iv3: Informatie voor Derden is een systeem dat bepaalt hoe mede-overheden hun financiële informatie

een eenduidige productcategorisering bij het genereren van inhoudelijke stuur- en verantwoordingsinformatie, zoals het voeden van de [Monitor Sociaal Domein](#). In bijlage 3 wordt toegelicht hoe dit werkt.

De volgende productcategorieën maatwerkvoorzieningen worden onderscheiden (codetabel WMO020, versie 1 juli 2014):

- 1 Hulp bij het huishouden
- 2 Begeleiding
- 3 Persoonlijke verzorging
- 4 Kortdurend verblijf
- 5 Woondiensten
- 6 Overige ondersteuning gericht op het individu of huishouden/gezin
- 7 Dagbesteding
- 8 Vervoerdiensten
- 9 Overige groepsgerichte ondersteuning
- 10 Overige maatwerkarrangementen
- 11 Rolstoelen
- 12 Vervoervoorzieningen
- 13 Woonvoorzieningen
- 14 Overige hulpmiddelen
- 15 Beschermd wonen
- 16 Opvang
- 17 Spoedopvang
- 18 Overige beschermd wonen en opvang

2.3.2 *Productcode*

Het veld Productcode in de Wmo-berichten kan gebruikt worden om een precieze aanduiding te geven van het te leveren of geleverde product. Het gebruik van dit veld is optioneel.

Bij het vullen van het veld kan gebruik worden gemaakt van een standaardproductcodelijst. In dit geval wil dat zeggen: als gemeenten de standaardproductcodelijst willen gebruiken, dan gebruiken ze uitsluitend de codering conform deze tabel.

Als de gemeente een eigen afwijkende tabel wil hanteren, is dat mogelijk, maar mogen ze NIET dezelfde coderingen gebruiken die voorkomen in de standaardtabel Productcode. Ze moeten hun afwijkende codelijst via een website opgeven bij Zorginstituut Nederland. Het Zorginstituut publiceert de afwijkende tabellen, zodat aanbieders een vertaling kunnen maken en weten wat ze onder deze specifieke maatwerkproducten moeten verstaan.

De standaardtabel Productcode wordt naar verwachting op 1 oktober 2014 gepubliceerd in het BEP-model. Via www.istandaarden.nl volgt later dit jaar informatie over de procedure voor het aanleveren en publiceren van afwijkende productcodelijsten.

2.4 **Het bericht staat los van uitvoeringsvarianten**

Gemeenten verschillen in de inrichting van hun processen, het toedelen van verantwoordelijkheden, de organisatorische setting en de afspraken die zij hebben met de aanbieder over de toewijzing en financiering van ondersteuning. Aanbieders

kunnen variëren in de organisatorische setting: administraties kunnen bijvoorbeeld decentraal zijn georganiseerd of juist centraal in een hoofdvestiging. De iWmo-standaard probeert zo neutraal mogelijk te zijn ten opzichte van mogelijke uitvoeringsvarianten. Het is denkbaar dat de iWmo-berichten in sommige varianten niet of niet allemaal toepasbaar zijn. Als bijvoorbeeld geen financiële terugkoppeling door de aanbieder vereist is, kan een Wmo-Declaratiebericht achterwege blijven.

Variatie in proces

Het moment waarop een bericht toewijzing in het Wmo-proces wordt gegenereerd, kan per gemeente verschillen. De Wmo-Toewijzing kan bijvoorbeeld vooraan in het proces door een consultant worden opgesteld bij de behandeling van de aanvraag. Een andere gemeente zal ervoor kiezen om de toewijzing later aan te maken bij de administratieve afhandeling door de backoffice, tegelijkertijd met bijvoorbeeld de beschikking.

Gemeenten bepalen dus zelf in welke processtap zij het bericht Wmo-Toewijzing genereren. Daarmee is ook bepaald vanuit welk systeem dat bericht gegenereerd moet worden. Waar in het proces het bericht wordt aangemaakt maakt inhoudelijk niet uit, zolang het maar gaat om de toewijzing waarover het college (bij mandaat) heeft beslist.

Variatie in organisatorische setting

De organisatorische setting kan verschillen en daarmee ook de organisatie(onderdeel) die het bericht Wmo-toewijzing verzendt en de factuur ontvangt. De Wmo-Toewijzing kan worden verzonden door de gemeente of een gemeentelijk zorgloket, een extern zorgloket (bv. een stichting), een wijkteam, een Shared Service Centrum of regionale backoffice, of deze taak kan zijn uitbesteed aan een extern administratiekantoor. Evenzo kan het adres van de aanbieder waar de Toewijzing naartoe moet variëren: bijvoorbeeld een hoofdvestiging of een specifieke decentrale vestiging afhankelijk van het type voorziening. Datzelfde geldt voor het adres waar de aanbieder het bericht Wmo-Declaratie naar toe moet sturen.

De standaard is onafhankelijk van al deze organisatorische varianten. De organisatorische setting en de daar uitgevoerde processen zijn wel bepalend voor het systeem dat ingericht moet worden om de berichten te verzenden respectievelijk te kunnen ontvangen. En de betrokken organisatieonderdelen moeten over een eigen adres beschikken waar het bericht digitaal naar toe moet worden gestuurd.

Variatie in afspraken met de aanbieder

Gemeenten verschillen in de afspraken over de toewijzing van de ondersteuning. In het ene geval bepaalt de gemeente tot in detail het type en de omvang van de ondersteuning. In het andere geval kan de aanbieder dat zelf beslissen. Het bericht ondersteunt de inhoudelijke varianten in toewijzing: van eenvoudige maatwerkvoorzieningen tot arrangementen met verschillende voorzieningen. Zie ook 4.4.

Ook kunnen verschillende vormen van individugerichte financiering en/of financiële verantwoording door het bericht worden ondersteund, zoals P x Q, een lump-sum of een gemiddelde prijs.

Proces en systeem zijn bepalend

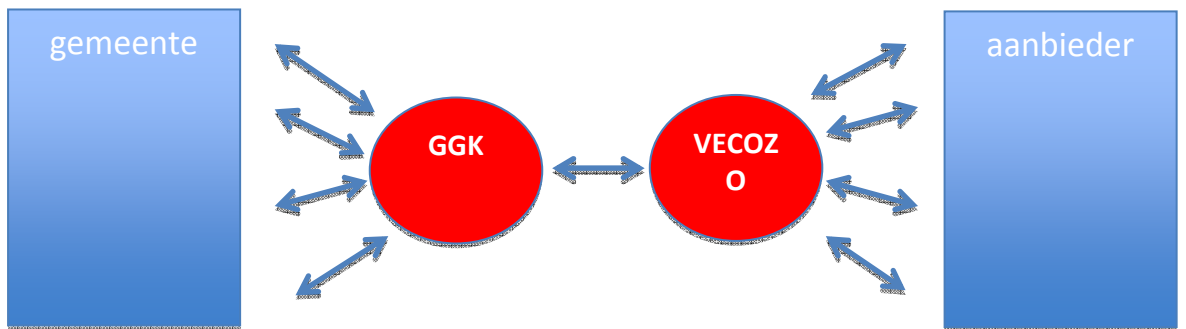
Veel uitvoeringsvarianten worden door de berichten ondersteund. Het is wel van belang om precies in kaart te brengen bij welke processen de berichten moeten worden aangemaakt en moeten worden ingelezen, in welke organisatieonderdelen

dat gebeurt, welke systemen daarmee zijn gemoeid en welke adressering meegegeven moet worden aan de berichten. Vervolgens moet bepaald worden welke functionaliteit in het softwarepakket nodig is om de gemaakte keuzes te faciliteren.

2.5 Infrastructuur IB – VECOZO

Voor de uitwisseling van de berichten worden twee knooppunten ingericht: het Gemeentelijk Gegevensknooppunt (GGK) van het Inlichtingenbureau voor de gemeenten en het VECOZO Schakelpunt voor de aanbieders. Het GGK wordt gekoppeld aan het VECOZO Schakelpunt.

Gemeenten zijn al op het Inlichtingenbureau aangesloten voor de Suwi-keten, maar voor de berichtenuitwisseling Wmo moeten zij beschikken over een aparte aansluiting op het gemeentelijk knooppunt. Aanbieders hebben een voor de Wmo geschikte AGB-code en een aansluiting bij VECOZO nodig. Hergebruik van bestaande codes en certificaten is mogelijk, maar de benodigde Wmo-erkenning en de aanmelding voor het iWmo-berichtenverkeer moet via VECOZO wel expliciet worden aangevraagd .

Door aansluiting op het GGK zijn alle gemeenten en alle aanbieders – die deelnemen aan het berichtenverkeer – voor elkaar bereikbaar.

Het VECOZO-schakelpunt voert (geautomatiseerd) de technische controle uit op de berichten.

3 De voorbereidingen

3.1 **Stappen**

De voorbereidingen voor het gebruik van de iWmo bestaan uit een aantal stappen die gemeenten en aanbieder samen moeten zetten. Andere acties moeten partijen intern uitvoeren. We geven ze hier globaal weer, in deel II zijn ze in een Stappenplan gezet.

- Gemeenten nemen het gebruik van de standaard op als voorwaarde in inkoopdocumenten en leggen dat vast in het contract.
- Gemeente en aanbieder nemen met hun softwareleverancier contact op over het integreren van de standaard in de relevante applicatie(s).
- Gemeenten en aanbieder stellen ieder voor de aanpassing van hun bedrijfsapplicaties een intern implementatieplan en testplan op.
- Gemeente en aanbieder stellen gezamenlijk een globaal implementatieplan op.
- Gemeenten en aanbieder maken nadere afspraken over het gebruik van de standaard en werken dat uit in een werkinstructie.
- Gemeenten sluiten voor het berichtenverkeer Wmo aan op het Gemeentelijk Gegevensknooppunt.
- Aanbieders sluiten voor het berichtenverkeer Wmo aan op VECOZO.
- Aanbieders moeten zich als Wmo-aanbieder registreren bij Vektis.

3.2 **Beveiliging en privacy**

De elektronische gegevensverwerking en uitwisseling door gemeente en aanbieder moeten voldoen aan de Wet Bescherming Persoonsgegevens en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015. Daaronder is begrepen dat partijen passende technische en organisatorische maatregelen nemen om de zorgvuldige verwerking van de ontvangen persoonsgegevens te waarborgen. Partijen zijn verder gehouden aan de geldende normen voor beveiliging. In bijlage 2 is een handreiking opgenomen voor het zorgvuldig vullen van de berichten, met bijzondere aandacht voor het gebruik van optionele velden.

DEEL II Voorbereidingen

4 Wat moet u regelen om in januari 2015 berichten uit te wisselen?

Gemeenten en aanbieders moeten zo snel mogelijk met voorbereidingen beginnen om in januari 2015 de berichten uit te kunnen wisselen.

4.1 **Inkoop: landelijke standaarden opnemen in voorwaarden en contract**

Volgens het stappenplan Inkoop Wmo van de VNG moet de inkoop uiterlijk 1 oktober zijn afgerond, om de continuïteit van de zorgverlening voor de cliënt te kunnen waarborgen.³ Volgens deze tijdlijn moet 1 juli 2014 de fase zijn afgerond van het bepalen van de inkoopstrategie en het opstellen van de inkoopdocumenten. Tussen 1 juli en 1 oktober vindt de selectie plaats en het sluiten van de contracten of convenanten.

In de inkoopdocumenten voor aanbieders is het verstandig een passage op te nemen over de wijze waarop de gegevensuitwisseling gaat plaats vinden, zowel naar inhoud als naar techniek. Het is handig om dit regionaal af te stemmen met andere gemeenten.

Aandachtspunten inkoop:

- Neem in het document een paragraaf Gegevensuitwisseling op.
- Geef aan dat gemeente en aanbieder gebruik maken van digitale gegevensuitwisseling en dat daarbij de vigerende versie van de iWmo-standaarden wordt gebruikt.
- Vermeld dat partijen in onderling overleg bepalen welke berichten uit de standaard worden gebruikt, en dat de precieze werkwijze wordt uitgewerkt en beschreven in een werkinstructie gegevensuitwisseling.
- Vermeld dat partijen gebruik maken van de landelijke infrastructuur voor het beveiligd uitwisselen van berichten en dat alle berichten technisch worden gecontroleerd door het VECOZO Schakelpunt.
- Neem eventueel een clausule op over een nader te bepalen alternatieve werkwijze voor het geval de realisatie van de landelijke standaarden voor januari 2015 niet gereed is.

In het definitieve contract of overeenkomst moeten deze passages terug komen.

In bijlage 1 is een voorbeeld opgenomen van bepalingen over de gegevensuitwisseling voor inkoop en voor een contract.

Op www.visd.nl en www.istandaarden.nl zullen binnenkort enkele tips worden gepubliceerd die volgen uit de praktijk van gemeenten die zich voorbereiden op de nieuwe Wmo.

4.2 **Softwareleverancier zo spoedig mogelijk inschakelen en implementatieplan maken**

De softwareleveranciers van zowel gemeenten als aanbieders zijn via het ministerie van VWS, de VNG/KING en Zorginstituut Nederland op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen van de landelijke standaarden. De meeste leveranciers hebben de integratie van de standaard in hun pakketten meegenomen in hun releasekalender.

³ <http://www.invoeringwmo.nl/sites/default/files/Informatiekaart%20stappenplan%20inkoop%20Wmo.pdf>

KING biedt softwareleveranciers de mogelijkheid een convenant te ondertekenen waarmee zij helderheid verschaffen over de ondersteuning van de standaarden, en zich committeren aan een kwaliteitstest. Gemeenten kunnen in de Softwarecatalogus van KING de actuele status nagaan⁴. De eerste informatie over de iWmo-standaarden in de Softwarecatalogus wordt eind september verwacht.

Voor zowel gemeenten als aanbieders geldt dat zij kunnen nagaan of hun softwareleverancier een 'Groene Vink' heeft verkregen. De Groene Vink is een positief resultaat op een beoordeling van een aantal testberichten van de leverancier door Zorginstituut Nederland. Dit geeft meer zekerheid over de capaciteiten van de leverancier om correcte berichten te kunnen versturen en verwerken. Softwareleveranciers moeten zich tijdig aanmelden voor de Groene Vink-procedure, die in beginsel eenmaal wordt uitgevoerd in het najaar van 2014.

Aandachtspunten:

- Gemeenten en aanbieders nemen zo snel mogelijk contact op met hun leverancier(s) om lokaal de implementatie van de landelijke standaarden voor te bereiden en een aanpak in de tijd en in capaciteit uit te zetten. Hierbij gaat het om de ondersteuning van de gewenste iWmo-berichtstandaarden, maar ook om aansluiting op de infrastructuur van het IB of VECOZO.
- Bij het bepalen van het tijdpad wordt rekening gehouden met een ruime testperiode en een noodscenario.
- Bij de uit te voeren werkzaamheden gaat het onder meer om de volgende:
  - Analyse van het interne proces in relatie tot het berichtenverkeer:
    - Bepalen van de processtappen van waaruit de berichten worden verstuurd respectievelijk worden ontvangen, inclusief de retourberichten.
    - Bepalen van de systemen die daarvoor relevant zijn.
    - Bepalen van de betrokken rollen en medewerkers.
    - Bepalen van de impact op de tabellen. Bepaal of wel of geen gebruik wordt gemaakt van productcodes. Zo ja, kies tussen het gebruik van de standaardproductcodelijst of zorg voor het opgeven van een gemeentespecifieke productcodelijst.
  - Opstellen gewenste managementinformatie.
  - Opstellen inrichtingsplan.
  - Opstellen testplan, risicoplan en noodscenario.
  - Opstellen communicatieplan en instructieplan.
  - Inbedden van de iWmo-standaard in de P&C cyclus (stuur- en verantwoordingsinformatie).
  - Aanpassing Administratieve Organisatie, werkinstructies.

4.3

Gemeente en aanbieder: gezamenlijke voorbereiding

Een deel van de voorbereiding voor het gebruik van de standaard moeten gemeenten en aanbieder in onderlinge afstemming uitvoeren. Een ander deel van de voorbereiding is organisatie-intern. Beide trajecten vereisen afstemming in de tijd.

Aandachtspunten:

- Gemeenten en aanbieder bepalen welke voorbereidingen zij gezamenlijk en in afstemming moeten uitvoeren.

⁴ <https://www.softwarecatalogus.nl>

- Zij zetten dat uit in een gezamenlijk implementatieplan met een tijdpad en verantwoordelijke trekkers.
- Zij ruimen tijd in voor een gezamenlijke testperiode.

4.4

Gemeenten en aanbieder: uitwerken gebruik standaard iWmo

Gemeente en aanbieder maken afspraken over het gebruik van de standaard in de uitvoeringspraktijk. Die afspraken worden vastgelegd in een Werkinstructie voor de medewerkers die een rol spelen bij de gegevensuitwisseling.

Aandachtspunten:

- Welke berichten wel, welke niet.
De gemeente stelt in overleg met de aanbieder vast welke berichten wel worden gebruikt en welke niet. Dat geldt zowel voor de vier kernberichten als voor de drie niet-ondersteunde berichten. Ook moet worden bepaald in welke gevallen het bericht wordt gebruikt of dat er situaties zijn waarbij het bericht niet wordt gebruikt. Bijvoorbeeld voor bepaalde maatwerkvoorzieningen wel en andere niet, voor bepaalde financieringswijzen wel en voor andere niet.
- De adressering moet per bericht worden vastgesteld, zodat gemeente en aanbieder dat kunnen verwerken in hun bedrijfsapplicaties.
- De periodiciteit waarmee berichten worden verstuurd: batchgewijs of per stuk. Het bericht Declaratie kan bijvoorbeeld met een frequentie van eens per maand worden verzonden, terwijl een Toewijzing realtime of meerdere malen per dag kan worden verstuurd.
- Er moet een keuze worden gemaakt in de verplichte en optionele velden: welke velden wel en niet gevuld gaan worden, in welke situaties wel en in welke niet. Neem daarbij de vereisten aangaande privacybescherming in acht (zie bijlage 2).
- Het gebruik van de tabel Productcategorie moet worden afgesproken:
  - de precieze interpretatie van de maatwerkvoorzieningen die daarin zijn opgenomen;
  - hoe deze categorieën zich verhouden tot de door de gemeente ingekochte voorzieningen en hoe deze precies zijn onder te brengen in de tabel;
  - hoe ze eventueel vertaald moeten worden naar interne tabellen;
  - het gebruik van de categorie 'overig'.
- Het gebruik van de tabel Productcode:
  - besluit gezamenlijk om deze tabel wel of niet te gebruiken;
  - bij gebruik van de tabel:
    - gebruik alleen de indeling en de codering die in de tabel is aangegeven;
    - bepaal hoe deze indeling zich verhoudt tot de door de gemeente ingekochte maatwerkvoorzieningen;
    - zorg ervoor dat partijen de indeling eenduidig interpreteren;
    - bepaal hoe deze indeling eventueel vertaald moet worden naar interne tabellen.
  - als eventueel gekozen wordt om deze tabel niet te volgen, maar een afwijkende tabel te gebruiken:
    - gebruik andere coderingen: het gebruik van dezelfde codes als in de tabel Productcode is NIET toegestaan;
    - partijen moeten onderling borgen hetzelfde te begrijpen onder de codes van de afwijkende indeling;
    - wees bewust van de risico's op fouten en extra administratieve lasten;

- de gemeente neemt contact op met ZIN voor de melding van de afwijkende lijst.
- Afspraak maken over te gebruiken volume-eenheden.
- De procedure rond de retourberichten:
  - Wat zijn de criteria voor de inhoudelijke controle;
  - Welke termijnen worden gehanteerd tussen verzenden, ontvangen en retourberichten;
  - De herstelprocedure bij fouten.
- Een calamiteitenprocedure, voor het geval dat er storingen zijn in het systeem of wanneer fouten in het bericht niet snel zijn op te lossen.
- Een nood- of spoedprocedure, bijvoorbeeld in zaken waarbij ondersteuning met spoed geregeld moet worden en de afgesproken procesgang daar te lang voor duurt.
- Contactpersonen bij gemeente en aanbieder die in voorkomende gevallen standby zijn en hun vervangers.

Voor aanbieders die al gewend zijn om te werken met AWBZ-ketenberichten is het van belang om te beseffen dat de iWmo-berichten veel minder rigide zijn, vanwege de gewenste flexibiliteit in de toepassing. Dit uit zich vooral in een lager aantal bedrijfsregels, die voorschrijven hoe berichten inhoudelijk gevuld moeten worden.

4.5 **Aansluiten op het GGK en VECOZO Schakelpunt**

De berichtenuitwisseling gaat verlopen via het IB (voor gemeenten) en VECOZO (voor aanbieders).

Gemeenten en aanbieders worden door VECOZO (www.vecozo.nl) en de VNG (www.visd.nl) op de hoogte gesteld over de aansluitvoorwaarden, de aansluitprocedure en de technische standaarden voor de web services.

Voor de knooppunten ligt de prioriteit bij het ondersteunen van Wmo-Toewijzing en Wmo-Declaratie per 1 januari 2015. Ondersteuning van de berichten voor AanvangOndersteuning en BeëindigingMutatieOndersteuning wordt in een later stadium opgepakt.

De knooppunten ondersteunen de directe aansluiting van systemen van gemeenten en aanbieders door middel van web services. Ook bieden zij portaalfunctionaliteit voor het up- en downloaden van berichten via het web. Gemeenten en aanbieders kunnen zelf kiezen van welk type aansluiting zij gebruikmaken. Een systeemkoppeling levert het minste handwerk en vertraging in het proces op.

Per 1 januari ligt de focus op het aanbieden van een webportaal voor gemeenten. Begin 2015 zal de web service-mogelijkheid voor gemeenten worden aangeboden. Voor Wmo-aanbieders zullen beide mogelijkheden (portaal en web service) vanaf 1 januari worden aangeboden.

4.6 **Aanbieders vragen een AGB-code aan**

Aanbieders moeten zich bij Vektis registreren als Wmo-aanbieder. Bestaande aanbieders die hun AGB-code willen hergebruiken, kunnen dat aangeven tijdens de Wmo-aansluitprocedure van VECOZO. Aanbieders die een nieuwe AGB-code nodig hebben, kunnen die aanvragen via www.agbcode.nl. Per KvK-onderneming kan daarbij één AGB-code worden aangevraagd.

Let op! Een AGB-code is niet hetzelfde als de WZA-code, die aanbieders moeten gebruiken in de verplichte gegevensuitwisselingen met het CAK. De WZA-code moet worden aangevraagd bij het CAK zelf. Het CAK accepteert geen AGB-codes en het iWmo-berichtenverkeer geen WZA-codes.

4.7

Testen: intern, op het knooppunt en gezamenlijk als regionale keten

In de plannings moet ruimte en tijd worden gereserveerd voor het testen van de berichten en de aansluitingen.

- Gemeenten en aanbieders testen intern hun bedrijfssoftware op het aanmaken en ontvangen van de berichten bij de juiste processtappen. Zij testen ook op het juiste gebruik van de tabellen, aansluitingen op het financiële systeem ed. En er moet getest worden op het genereren van de gewenste stuurinformatie.
- Gemeenten testen hun Wmo-aansluiting op het IB conform de procedures die het IB hiervoor publiceert.
- Aanbieders testen hun Wmo-aansluiting op VECOZO conform de procedures die VECOZO hiervoor publiceert.
- Ten slotte biedt een integrale ketentest gemeente-aanbieder de zekerheid over het slagen van de uitwisseling, zowel technisch: wordt het bericht ontvangen en ingelezen, als inhoudelijk: zijn de processen zenden-ontvangen adequaat ingericht, verstaan we elkaar, komen alle gegevens aan bij de medewerker die er iets mee moet.

5 Implementatieondersteuning

Gemeenten en aanbieders krijgen ondersteuning bij de implementatie van de iWmo-standaard:

- via de servicedesk van Zorginstituut Nederland kunnen vragen worden gesteld op: www.istandaarden.nl;
- er wordt een Kennisportaal iWmo ingericht voor informatie over de Wmo en het werken met de iWmo-standaarden: www.istandaarden.nl;
- er wordt voorzien in testfaciliteiten voor de iWmo-berichten.

Daarnaast zal implementatie-ondersteuning worden aangeboden voor het aansluiten op de beveiligde infrastructuur. Gemeenten kunnen hiervoor www.visd.nl volgen; aanbieders kunnen terecht op www.istandaarden.nl en www.vecozo.nl.

In de periode tot 1 januari 2015 kunnen nog correcties plaats vinden op de standaard, wordt de tabel Productcode uitgebracht, komen testmogelijkheden ter beschikking en worden ervaringen opgedaan bij de implementatie van de standaard. Gemeenten en aanbieders wordt dan ook aangeraden de ontwikkelingen rond de standaard te volgen via:
www.istandaarden.nl

Gemeenten kunnen voor specifieke gemeentelijke ontwikkelingen in de informatievoorziening sociaal domein raadplegen:
www.visd.nl

DEEL III Bijlagen

Bijlage 1 - Standaarden in de inkoopdocumenten

1.1 Berichten X, Y en Z worden gebruikt

- Partijen maken voor de toewijzing van immateriële maatwerkvoorzieningen aan cliënten vanaf 1 januari 2015 gebruik van elektronisch berichtenverkeer.
- Partijen maken voor de declaratie van geleverde maatwerkvoorzieningen vanaf 1 januari 2015 gebruik van elektronisch berichtenverkeer.
- OPTIONEEL - Partijen maken voor updates over de status van de door de gemeente toegewezen maatwerkvoorzieningen vanaf 1 januari 2015 gebruik van elektronisch berichtenverkeer.

1.2 Berichten moeten voldoen aan de geldende specificaties van de iWmo-standaard

- De elektronische berichten voor de toewijzing van maatwerkvoorzieningen aan cliënten voldoen aan de vigerende berichtspecificaties van het bericht Wmo-Toewijzing, zoals gepubliceerd door Zorginstituut Nederland.
- OPTIONEEL - De elektronische berichten voor de updates over de status van door de gemeente toegewezen maatwerkvoorzieningen voldoen aan de vigerende berichtspecificaties van de berichten Wmo-AanvangOndersteuning en Wmo-BeëindigingOndersteuning, zoals gepubliceerd door Zorginstituut Nederland.
- De elektronische berichten voor de declaratie van maatwerkvoorzieningen voldoen aan de vigerende berichtspecificaties van het bericht Wmo-Declaratie, zoals gepubliceerd door Vektis.
- Partijen zullen elektronische retourberichten sturen als antwoord op ontvangen berichten. Deze retourberichten voldoen aan de berichtspecificaties zoals gepubliceerd door ZIN/Vektis.
- Bij een verschil van inzicht over de interpretatie van de iWmo-berichtspecificaties, vragen partijen ZIN of Vektis een richtinggevende uitspraak te doen.

1.3 Voor het berichtenverkeer wordt gebruikgemaakt van een beveiligde infrastructuur

- De gemeente is aangesloten op het voor Wmo-berichtenverkeer geschikt gemaakte knooppunt (voor de beveiligde routing van elektronische berichten) voor gemeenten.
- De aanbieder is aangesloten op het VECOZO Schakelpunt en is geautoriseerd voor Wmo-berichtenverkeer.
- De verzender van een bericht draagt er zorg voor dat de technische controle van het bericht door het VECOZO Schakelpunt, al dan niet na herstel, een positief resultaat oplevert.
- De Wmo-berichten worden enkel verstuurd en ontvangen via de genoemde knooppunten.
- De elektronische gegevensverwerking en uitwisseling door gemeente en aanbieder moeten voldoen aan de Wet Bescherming Persoonsgegevens en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Daaronder is begrepen dat partijen passende technische en organisatorische maatregelen nemen om de zorgvuldige verwerking van de ontvangen persoonsgegevens te waarborgen.

1.4 Nadere afspraken zijn noodzakelijk

- Partijen maken nadere afspraken over het gebruik van optionele velden in de Wmo-berichten.
- Partijen maken nadere afspraken over de operationalisering van het berichtenverkeer en leggen dit vast in een werkdocument. Deze afspraken omvatten ten minste:
  - de verwachte actie (processtap en termijnen) bij het ontvangen van een bericht;
  - termijnen waarbinnen retourberichten moeten worden verzonden;
  - een afspraak over het waarborgen van de procesgang bij storingen in het berichtenverkeer;
  - een onderlinge test vóórdát de uitwisseling in productie gaat.

Bijlage 2 - Handreiking inhoud Wmo-berichten: 10 voorwaarden bij het zorgvuldig gebruik van de berichten en bij het opnemen van aanvullende gegevens

2.1 Hergebruik bestaande berichten voor de Wmo-berichten

Bij de uitvoering van de Wmo 2015 zal voor een aantal Wmo-berichten gebruik gemaakt worden van enkele berichten die al eerder gebruikt werden bij de uitvoering van de AWBZ.

De Wmo-berichten zien op de gegevensuitwisseling tussen gemeenten en aanbieders van maatwerkvoorzieningen. Het gaat om de berichten:

- Wmo Toewijzing
- Wmo Declaratie
- Wmo Aanvang Ondersteuning
- Wmo Beëindiging/mutatie Ondersteuning

Daarnaast zijn er de bij die berichten behorende retourberichten. Deze 'automatische' retourberichten komen hier verder niet aan de orde. Het gaat om de berichten waaraan de verzender aanvullende gegevens kan toevoegen.

Op basis van een juridische beoordeling van VWS van de huidige AWBZ-berichten (compliance beoordeling van 29 januari 2014) is geconcludeerd dat hergebruik voor de Wmo 2015 mogelijk is met aanpassing van de berichten. Op dit moment is niet gekozen voor ingrijpende inhoudelijk aanpassing van de berichten en de berichtenvelden, maar is een onderscheid gemaakt tussen gegevens (berichtenvelden) die opgenomen dienen te worden (verplichte gegevens) en aanvullende gegevens die, als deze noodzakelijk zijn, opgenomen kunnen worden. Deze keuze heeft tot gevolg dat gemeenten en aanbieders van maatwerkvoorzieningen als gebruikers van de berichten zelf zorg dienen te dragen voor het zorgvuldig omgaan met gegevens en dat gemeenten en aanbieders zelf een afweging dienen te maken of bepaalde niet-verplichte (lees: aanvullende) persoonsgegevens ook daadwerkelijk noodzakelijk zijn.

De Handreiking geeft aan welke voorwaarden gebruikers van de berichten (gemeenten en aanbieders van maatwerkvoorzieningen) toe moeten passen bij de berichten en vooral bij het toevoegen van aanvullende gegevens. De handreiking geeft niet aan welke aanvullende gegevens in een bepaald geval toegevoegd mogen worden. Welke gegevens toegevoegd mogen worden, moeten de gebruikers zelf bepalen. Deze handreiking geeft daarvoor wel een aantal handvaten. Ook geeft de handreiking aan waar de risico's liggen als aanvullende persoonsgegevens opgenomen worden. De belangrijkste risico's zijn dat persoonsgegevens opgenomen worden die niet toegestaan zijn of dat persoonsgegevens opgenomen worden die niet noodzakelijk zijn voor de ontvanger van een bericht.

2.2 Twee soorten gegevens in de Wmo-berichten

Bij het hergebruik van de eerdere AWBZ-berichten voor de Wmo is gekozen voor een beperkte aanpassing van de AWBZ-berichten. Er zijn geen volledig nieuwe Wmo-berichten gecreëerd.

De keuze voor beperkte aanpassing van de berichten voor Wmo-gebruik betekent dat de gebruikers van de berichten zelf een afweging moeten maken bij het opnemen van (aanvullende) gegevens in de berichten.

Bij de afweging welke gegevens voor de Wmo in een bericht opgenomen moeten worden en welke gegevens opgenomen kunnen worden, zijn twee soorten gegevens te onderscheiden.

I Gegevens die in alle gevallen noodzakelijk zijn. Dit zijn de gegevens die volgens de berichtenstructuur in het bericht opgenomen dienen te worden (de verplicht te vullen records en de conditionele records)

II Aanvullende gegevens die in bepaalde gevallen noodzakelijk kunnen zijn voor de uitvoering van de Wmo. Dit zijn gegevens die volgens de berichtenstructuur optioneel zijn. Of deze aanvullende gegevens ook daadwerkelijk noodzakelijk, zijn hangt af van:

a) het soort Wmo-voorziening dat toegekend is

b) de mate waarin de aanvullende gegevens betrekking hebben op de cliënt of op de mantelzorger

2.3

De Wmo-regeling over het gebruik van persoonsgegevens

De Wmo heeft verschillende regels voor het gebruik van persoonsgegevens. Voor de berichten is van belang dat er regels zijn voor:

- 1 het verwerken van gegevens door gemeenten;
- 2 het verstrekken van gegevens door gemeenten aan aanbieders van maatwerkvoorzieningen;
- 3 het verwerken van gegevens door aanbieders van maatwerkvoorzieningen;
- 4 het verstrekken van gegevens door aanbieders van maatwerkvoorzieningen aan gemeenten. Hierbij gaat het om de uitvoering van aan de cliënt geleverde de diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen.

Deze specifieke regels over het verwerken van persoonsgegevens zijn opgenomen in Hoofdstuk 5 van de Wmo 2015. Daarin zijn regels opgenomen welke persoonsgegevens gemeenten en aanbieders van maatwerkvoorzieningen voor de eigen taken en werkzaamheden mogen vastleggen en welke persoonsgegevens gemeenten en aanbieders van maatwerkvoorzieningen aan elkaar mogen verstrekken.

De verschillende regels voor het verwerken en verstrekken van gegevens, geven een aantal algemene voorwaarden voor de Wmo berichten.

Algemene voorwaarden Wmo berichten

Voorwaarde 1: De berichten kunnen enkel gebruikt worden voor de uitwisseling van persoonsgegevens tussen gemeenten en aanbieders van maatwerkvoorzieningen.

Voorwaarde 2: De berichten mogen enkel persoonsgegevens bevatten ten aanzien waarvan zowel de verzender als de ontvanger zelfstandig bevoegd zijn om deze gegevens voor de eigen taken en werkzaamheden te verwerken.

Toelichting

De Wmo 2015 gaat er vanuit dat geen persoonsgegevens uitgewisseld worden tussen gemeenten en aanbieders van algemene voorzieningen. Dit heeft tot gevolg dat de berichten enkel gebruikt kunnen worden in de communicatie tussen gemeenten en aanbieders van maatwerkvoorzieningen.

Het spreekt voor zich dat persoonsgegevens die niet door gemeenten of door aanbieders van maatwerkvoorzieningen gebruikt mogen worden, ook niet uitgewisseld mogen worden. Hierbij dient bedacht te worden dat uitwisseling van persoonsgegevens slechts toegestaan is als *beide* partijen (verstrekker én ontvanger) de gegevens mogen verwerken. Dit laatste blijft in de praktijk nog wel eens onderbelicht. Een belangrijk verschil tussen gemeenten en aanbieders van maatwerkvoorzieningen is dat aanbieders enkel persoonsgegevens over cliënten en mantelzorgers mogen verwerken. Dit betekent bijvoorbeeld dat in de berichten geen gegevens opgenomen mogen zijn over de echtgenoot, ouders, inwonende kinderen en andere huisgenoten van de cliënt of andere personen in het sociale netwerk van de cliënt als deze geen mantelzorger zijn. Als een echtgenoot wel een mantelzorger is, dan kunnen de gegevens verstrekt worden. Maar dit dan echter enkel in de rol van mantelzorger. In bepaalde gevallen zal bij cliënten sprake kunnen zijn van een wettelijke vertegenwoordigingsregeling (bijv. de aanwijzing van een curator). Dit kan zeer wel relevant zijn bij het leveren van bepaalde diensten. In deze handreiking wordt er vanuit gegaan dat, indien een maatwerkaanbieder gegevens over een curator vastlegt, de Wmo 2015 daar niet aan in de weg staat. Gegevens betreffende een curator zijn immers ook (altijd) gegevens die direct verbonden zijn aan de cliënt en diens wettelijke handelingsbevoegdheden.

2.4 Concrete handreikingen voor de praktijk

Bij de concrete handreikingen en de voorwaarden die gelden, ligt de nadruk op de voorwaarden die aangeven of aanvullende (optionele) persoonsgegevens toegevoegd mogen worden aan de berichten.

2.4.1 De door gemeenten te verzenden berichten

Er zijn vier specifieke voorwaarden voor de door de gemeenten te verzenden berichten over Toewijzing. Vooral voorwaarde 6, dat enkel gegevens die noodzakelijk zijn voor de werkzaamheden van de maatwerkaanbieder verstrekt mogen worden, vergt een onderbouwde beslissing om bepaalde aanvullende gegevens op te nemen.

Specifieke voorwaarden Wmo berichten Toewijzing
<p><u>Voorwaarde 3</u>: De berichten mogen enkel persoonsgegevens bevatten over de cliënt, de mantelzorgers en (in voorkomende gevallen) de professionele hulpverlener/aanbieder aan wie de toewijzing gericht is.</p> <p><u>Voorwaarde 4</u>: De berichten kunnen over de cliënt zowel bijzondere (zie art. 16 Wbp) als niet-bijzondere persoonsgegevens bevatten. Inhoudelijk kan het daarbij gaan om gegevens betreffende de gezondheid.</p> <p><u>Voorwaarde 5</u>: De berichten mogen over de mantelzorgers geen bijzondere gegevens (zie art. 16 Wbp) bevatten.</p> <p><u>Voorwaarde 6</u>: De te verstrekken persoonsgegevens over de cliënt en over de</p>

mantelzorgers moeten noodzakelijk zijn voor het aan de cliënt leveren van de diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen waartoe de aanbieder van een maatwerkvoorziening hij zich jegens het college dan wel de cliënt heeft verbonden.

Toelichting

Bij het gebruik van de berichten en het opnemen van aanvullende gegevens zijn de voorwaarden 3 tot en met 5 rechttoe-rechtaan toe te passen: bepaalde persoonsgegevens mogen niet en bepaalde persoonsgegevens mogen wel. Een goede afweging in de praktijk of aanvullende gegevens wel of niet opgenomen mogen worden speelt vooral bij voorwaarde 6. Zo is bijvoorbeeld voorstelbaar dat bij kortdurend verblijf soms gegevens over de huisarts opgenomen worden in een bericht. Die gegevens kunnen noodzakelijk zijn voor de aanbieder van kortdurend verblijf. Bij een voorziening zoals een rolstoel of bij een toewijzingsbericht aan een doventolk, zijn gegevens over de huisarts niet noodzakelijk om toe te voegen. Het is van belang om te onderkennen dat een bericht over de toewijzing de basisgegevens voor de aanbieder van een maatwerkvoorziening dient te bevatten. Het bericht is niet bedoeld om alle informatie die een aanbieder bij de uitvoering van de werkzaamheden eventueel zou kunnen gebruiken aan de aanbieder te verstrekken. Dat is niet noodzakelijk voor de toewijzing. Bedacht moet immers worden dat aanbieders vaak ook zelf een intake-gesprek voeren en dat ook de cliënt bij en gedurende de uitvoering van de voorziening zelf aanvullende informatie kan geven.

2.4.2

De door maatwerkaanbieders te verzenden berichten

Er zijn vier specifieke voorwaarden voor de door de maatwerkaanbieders te verzenden berichten over Declaratie, Aanvang Ondersteuning en Beëindiging/mutatie Ondersteuning.

Specifieke voorwaarden Wmo berichten Declaratie, Aanvang Ondersteuning en Beëindiging/mutatie Ondersteuning

Voorwaarde 7: De berichten mogen enkel persoonsgegevens bevatten over de cliënt en (in voorkomende gevallen) de professionele hulpverlener/aanbieder die declareert.

Voorwaarde 8: De berichten mogen geen persoonsgegevens bevatten over mantelzorgers .

Voorwaarde 9: De berichten kunnen over de cliënt zowel bijzondere (zie art. 16 Wbp) als niet-bijzondere persoonsgegevens bevatten. Inhoudelijk kan het gaan om gegevens betreffende de gezondheid.

Voorwaarde 10: De met het bericht Wmo Declaratie te verstrekken persoonsgegevens over de cliënt moeten noodzakelijk zijn voor de betaling van de door de aanbieder van maatwerkvoorzieningen de cliënt geleverde diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen.

Toelichting

Bij het gebruik van de berichten en het opnemen van aanvullende gegevens zijn de voorwaarden 7 en 8 rechttoe-rechtaan toe te passen: bepaalde persoonsgegevens mogen niet en bepaalde persoonsgegevens mogen wel.

Bij voorwaarde 9 ligt het niet voor de hand dat bij een bericht over de aanvang van de ondersteuning of een bericht over de beëindiging aanvullende bijzondere persoonsgegevens over de cliënt opgenomen worden. Dit zijn immers geen erg inhoudelijke berichten over de uitvoering van de maatwerkvoorzieningen. Bij een bericht over de mutatie van de ondersteuning kunnen aanvullende bijzondere persoonsgegevens over de cliënt noodzakelijk zijn als reden en achtergrond voor de mutatie.

Bijlage 2 is opgesteld door mr. Eric Schreuders van Net2Legal

Bijlage 3 – Monitor sociaal domein

3.1 **Gebruik van standaarden iWmo vergemakkelijkt inzicht in beleidsinformatie**

Gemeenten staan voor een grote veranderopgave om met minder middelen, kwalitatief goede zorg en ondersteuning neer te zetten. Goede informatievoorziening is noodzakelijk om inzicht te krijgen in het behalen van de met de decentralisaties beoogde maatschappelijke effecten. Voor dit doel wordt de gemeentelijke monitor sociaal domein ontwikkeld. Één van de speerpunten van de monitor sociaal domein is om te kunnen leren van uiteenlopende lokale situaties. Daarvoor is het van belang dat we een gelijke taal spreken. De standaarden die zijn ontwikkeld binnen iWmo bieden deze gezamenlijke taal: typen van zorg en ondersteuning geregistreerd volgens deze productcategorieën betekenen in de ene gemeente hetzelfde als in de ander. Door de standaarden iWmo te gebruiken, kunt u snel voorzien in beleidsinformatie door middel van de gemeentelijke monitor sociaal domein én die vergelijken met andere lokale situaties (wijken binnen de gemeente, andere gemeenten) met als doel verder te ontwikkelen en te leren.

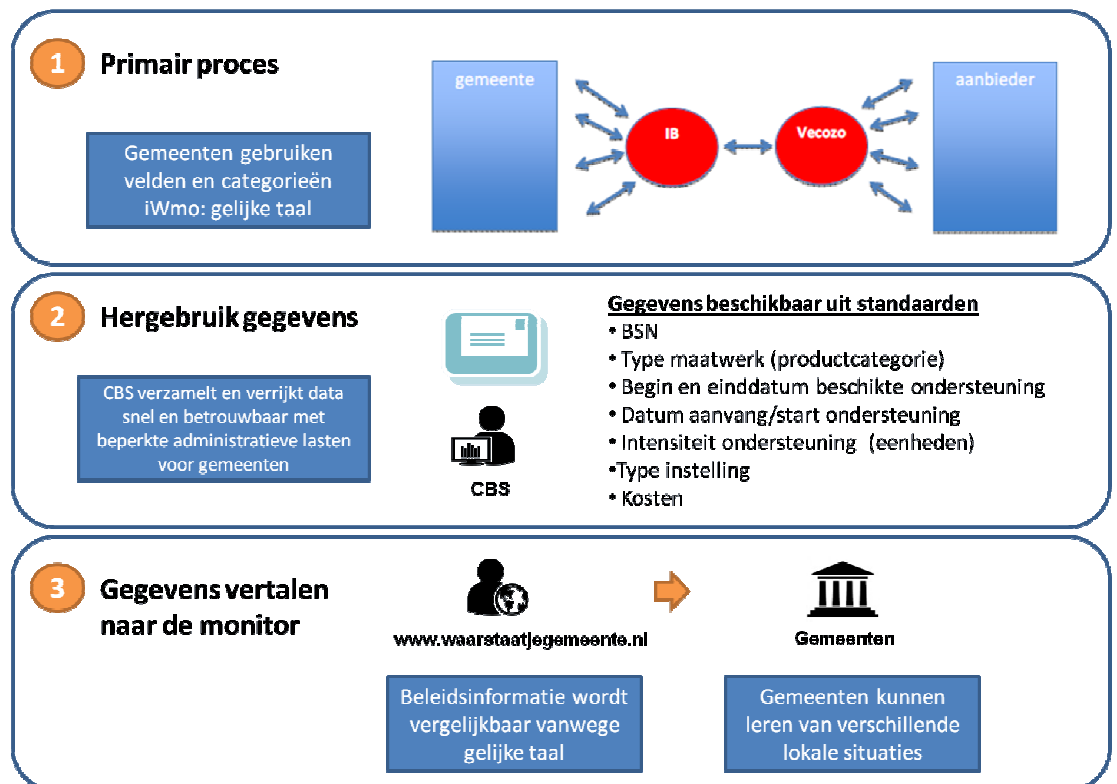
3.2 **Wat is het doel van de gemeentelijke monitor sociaal domein?**

- **Horizontale verantwoording:** verantwoording over beleid en effecten aan de Gemeenteraad.
- **Beleid:** De monitor biedt gemeenten beleidsinformatie. Gemeenten kunnen aan de hand van deze informatie signaleren, (bij)sturen en beleid (her)formuleren.
- **Verticale verantwoording:** met het Rijk is de afspraak gemaakt dat de gemeentelijke informatievraag zoals vertaald in de gemeentelijke monitor sociaal domein, leidend is in het voorzien in de verticale informatiebehoefte (gemeente naar centrale overheid)⁵. Dit betekent dat het Rijk bij het vaststellen van haar eigen informatiebehoefte altijd eerst nagaat of de nodige gegevens ook via de monitor verkregen kunnen worden.

3.3 **Welke inzichten biedt de gemeentelijke monitor sociaal domein?**

De monitor biedt inzicht in de effecten van gemeentelijk beleid door te kijken naar verschillende indicatoren op het gebied van gebruik, early warning items, een wijkprofiel en informatie over cliëntervaring. De monitor bevat informatie over de Wmo, de Participatiewet en de Jeugdwet. CBS verzorgt de dataverzameling, de website www.waarstaatjegemeente.nl is het ontsluitingsplatform. In de volgende figuur zoomen we in op de informatievoorziening over de Wmo.

⁵ Kamerbrief inrichting informatievoorziening sociaal domein [hier](#) te downloaden.

Informatievoorziening gemeentelijke monitor sociaal domein (NB: dit betreft alleen de Wmo. Voor Jeugd en Participatiewet loopt dit anders, zie voetnoot 2)

3.4 Informatiestromen gemeentelijke monitor sociaal domein

De informatie voor de gemeentelijke monitor komt deels uit bestaande bronnen (zoals CBS, GGD, Vektis, UWV, etc.) en wordt niet opnieuw opgevraagd. Informatie over gebruik in het sociaal domein over Wmo, wordt geleverd door gemeenten⁶. Dat gaat als volgt:

Stap 1: gegevens worden uitgewisseld ten behoeve van het primaire proces tussen gemeente en aanbieder middels standaarden iWmo.

Stap 2: gegevens worden door het CBS hergebruikt. Deze gevraagde gegevens zijn volledig afgestemd op het primair proces en daarom zonder omvangrijke administratieve lasten te verzamelen door het CBS. Het CBS verrijkt bestaande informatie met bij het beschikbare gegevens op basis van BSN. De gevraagde gegevens zijn in de figuur opgenomen⁷. De productcategorieën komen overeen met de gegevens genoemd op pagina 16-17 van de handreiking.

Stap 3: De geaggregeerde en geanonimiseerde beleidsinformatie wordt twee keer per jaar beschikbaar gesteld op de website www.waarstaatjegemeente.nl⁸. Met de gevraagde gegevens (zie figuur) worden indicatoren samengesteld betreffende het proces van toegang, gebruik van zorg en ondersteuning, samenloop van gebruik (stapelning), wachtlijsten, verschuiving, uitstroom en duur van zorg en ondersteuning. Voor een volledig overzicht van de inzichten in de monitor, kijkt u

⁶ Voor informatie over Jeugdhulpgebruik en JB/JR wordt aangesloten bij de informatie die aan CBS wordt geleverd door instellingen in het kader van Beleidsinformatie Jeugd. Informatie over de Participatiewet is deels beschikbaar bij CBS en wordt deels bij gemeenten uitgevraagd. Binnenkort kort een handreiking beschikbaar m.b.t. dit onderwerp.

⁷ De volledige gegevensset voor de gemeentelijke monitor sociaal domein vindt u [hier](#).

⁸ Informatie betreffende de kosten van ondersteuning zal niet openbaar worden gemaakt zonder toestemming van de gemeente.

hier (indicatoren gemeentelijke monitor sociaal domein).

3.5

Welk voordeel heeft dit voor gemeenten?

- Doordat de input voor de gemeentelijke monitor productcategorieën en gegevens bevat zoals die ook in de iWmo-standaarden zijn opgenomen worden de registratielasten voor beleidsinformatie sterk verminderd; gegevens uit het primaire proces kunnen één-op-één worden gebruikt.
- Een gemeenschappelijke taal draagt bij aan de vergelijkbaarheid van resultaten. Het stelt gemeenten in staat om beleidsinformatie te vergelijken op wijkniveau en met andere gemeenten met als doel van elkaar te leren.

Meer informatie

Meer informatie over de gemeentelijke monitor sociaal domein kunt u vinden op www.vng.nl/beleidsinformatie.